

Sztuka współczesna jako strategia dla cyfrowej archeologii

W erze cyfrowych innowacji współczesna archeologia stosuje narzędzia takie jak skanowanie, modelowanie i drukowanie 3D, by odkrywać i rekonstruować przeszłość. Ale co się dzieje, gdy współcześni artyści sięgają po te same narzędzia? **Proponowany projekt bada fascynujący styk cyfrowej archeologii i sztuki współczesnej, analizując, w jaki sposób artyści kwestionują granice jednej z nauk o przeszłości, prowokują krytyczne refleksje nad jej praktykami i inspirują innowacyjne sposoby myślenia o dziedzictwie i materialności.**

Projekt koncentruje się na trzech przełomowych dziełach sztuki: „**The Other Nefertiti**” (2015) autorstwa Nory Al-Badri i Jana Nikolai Nellesa, „**Material Speculation: ISIS**” (2015-2016) autorstwa Morehshin Allahyari oraz „**Curtain Call, Variations on a Folly**” (2021) autorstwa Abbasa Akhavana. Każde z tych dzieł wykorzystuje narzędzia cyfrowe, takie jak skanowanie i druk 3D, by stawić czoła palącym kwestiom kulturowym i etycznym. W „**The Other Nefertiti**” artyści potajemnie zeskanowali ikoniczne popiersie Nefertiti w berlińskim Neues Museum, by stworzyć model 3D (na którego podstawie powstał wydruk 3D – kopia, następnie przekazana do Egiptu) dostępny dla wszystkich, wywołując debaty na temat własności i repatriacji dziedzictwa kulturowego. „**Material Speculation: ISIS**” Allahyari odpowiada na zniszczenie artefaktów w muzeum w Mosulu, rekonstruując je jako futurystyczne obiekty 3D z wtopionymi czytnikami danych i jednocześnie łącząc upamiętnienie z innowacją. Praca Akhavana rekonstruuje zniszczoną kolumnadę Palmyry na zielonym ekranie używanym w cyfrowym obrazowaniu, zestawiając to, co technologiczne i organiczne, by skłonić do refleksji nad zniszczeniem dziedzictwa i kulturową rezyliencją.

Proponowany projekt nie tylko analizuje te dzieła sztuki, ale **używa ich jako ramy do przemyślenia cyfrowej archeologii, jej metod i praktyk**. Choć cyfrowa archeologia zrewolucjonizowała sposób dokumentowania i zachowywania przeszłości, bywa krytykowana za bycie technokratyczną i oderwaną od szerszych kontekstów kulturowych i etycznych. Analizując te dzieła, **projekt ma na celu odkrycie, jak sztuka współczesna może zakłócić tradycyjne narracje archeologiczne i inspirować bardziej kreatywne, inkluzywne i refleksyjne podejścia.**

Badania mają interdyscyplinarny charakter, łącząc podejścia oparte na sztuce, krytyczne studia nad dziedzictwem oraz teorię archeologii i cyfrową archeologię. Opierają się na proponowanej przez Douga Baileya trójstopniowej metodologii: „rozcłonkowania, zmiany przeznaczenia i wprowadzenia zakłócenia”, aby zinterpretować, w jaki sposób wybrane dzieła kwestionują i rekonfigurują narzędzia i praktyki cyfrowej archeologii. **Celem analizy jest opracowanie nowych koncepcji teoretycznych i metody badawczej do studiowania przecięcia sztuki i cyfrowej archeologii, wzbogacając obie dziedziny o świeże perspektywy i praktyczne narzędzia.** Wyniki projektu będą obejmować zestaw narzędzi konceptualnych do badania sztuki i archeologii, szczegółowe studia przypadków oraz nowe interpretacje uznanych projektów artystycznych. Rezultaty projektu przyczynią się do wzrostu literatury na temat wykorzystania sztuki w archeologii, oferując innowacyjne sposoby przemyślenia obu dziedzin oraz ich potencjału do szerszego zaangażowania społecznego. Wyniki będą prezentowane na stronie internetowej projektu, w trzech recenzowanych artykułach badawczych opublikowanych w międzynarodowych czasopismach oraz podczas sześciu prezentacji na konferencjach, wnosząc istotny wkład zarówno w obszar badań sztuki i archeologii (*art/archaeology*), jak i w cyfrową archeologię. Poprzez swoje innowacyjne podejście **projekt ma na celu redefinicję możliwości interdyscyplinarnej współpracy oraz transformacyjnej roli sztuki w przemyśleniu cyfrowej archeologii.**

Wyniki tego projektu będą miały praktyczne zastosowanie wykraczające poza badania akademickie. Podkreślając wzajemne powiązania między technologiami cyfrowymi, opieką nad dziedzictwem i współczesną sztuką, projekt dostarczy wglądu w to, jak muzea, galerie i instytucje kulturowe mogą skłaniać publiczność do refleksji nad miejscem i rolą dziedzictwa archeologicznego. Technologie cyfrowe stają się coraz bardziej kluczowym elementem wystaw muzealnych – wyniki badań prowadzonych w ramach projektu wskażą, jak sztuka i archeologia mogą wzajemnie inspirować się przy tworzeniu bardziej interaktywnych i prowokujących do myślenia ekspozycji. Ponadto, projekt uzupełni trwające badania dotyczące etycznych problemów powiązanych z cyfrowym dziedzictwem. **Wreszcie, projekt ten ukaże potencjał sztuki współczesnej w redefiniowaniu cyfrowej archeologii, eksponując, w jaki sposób interwencje artystyczne mogą wspierać bardziej zniuansowane, społecznie zaangażowane i kreatywne podejścia do rozumienia i zachowywania dziedzictwa archeologicznego.**